

ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ

Юрій Юрійович Кондуфор, безперечно, був неординарною особистістю. Багато життєвих подій пов'язувало мене з цією чудовою Людиною, починаючи з років юності, овіяних подіями Другої світової війни, в якій мені, як і йому, довелось брати участь, зокрема, у війні з Японією. І хоча там ми з ним ще не були особисто знайомі, адже знаходились у різних танкових частинах, але в наступні роки нерідко згадували про ті нелегкі походи сопками Манчжурії. Так склалось, що після війни, демобілізувавшись з лав Радянської армії, Юрій Юрійович і я обрали своїм місцем проживання Харків. Юрій Юрійович, власне, повернувся до Харкова, де починав своє навчання на історичному факультеті університету ще у 1939 році. Але призов до лав армії і війна перервали це навчання, і він вирішив продовжити його уже після демобілізації. Протягом 1945-49 років він закінчив істфак Харківського університету, а потім у 1949-52 роках - аспірантуру із захистом кандидатської дисертації.

Я ж, після демобілізації у грудні 1951 р. із лав Радянської армії, під час служби в якій екстерном і заочно склав іспити за середню освіту та три курси історичного факультету Владивостокського педінституту, приїхав також до Харкова, щоб завершити навчання на історичному факультеті педінституту. Після закінчення цього інституту у 1953 р. протягом кількох років, до початку 60-х, працював завідувачем учбовою частиною цього ж педінституту, а потім – викладачем історії у Харківській радпартшкоді та ВПШ. Юрій Юрійович у ці роки був уже спочатку зав. лекторської групи, а потім зав. відділом агітації і пропаганди Харківського обкому партії. Саме в ці роки ми з ним вперше особисто познайомились і зберегли добрі стосунки до кінця його життя. Більше того, знову ж таки сталося, що ми згодом обидва переїхали на постійне місце роботи та життя до столиці України – міста Києва.

Юрій Юрійович у 1958 році був призначений на посаду завідуючого відділом науки і культури ЦК Компартії України, на якій працював до 1968 року, а наступні 10 років - у Київському університеті обіймав посаду спочатку зав. кафедрою, а після і деканом історичного факультету.

Моє ж життя після переїзду до Києва у 1961 р. було пов'язане спочатку з навчанням в аспірантурі Інституту історії НАН України, а після захисту кандидатської дисертації у 1963 р., продовжив працювати у цьому ж інституті молодшим, потім старшим науковим співробітником. Після захисту докторської дисертації, з 1974 р. був призначений заступником директора по науковій частині цього інституту. У 1978 році директором нашого Інституту було призначено Юрія Юрійовича Кондуфора. Отож, останні 13 років, до мого призначення директором Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України ми працювали з Юрієм Юрійовичем спільно: він – як директор Інституту, а я – як його заступник.

Цей період нашої спільної праці, як і попередні роки нашого знайомства і добрих взаємовідносин дає мені право і можливість висловити почуття і слова доброї пам'яті і пошани до Юрія Юрійовича як талановитого організатора науки, вихователя наукових кадрів і просто розумної, мудрої і високопорядної

Людини, яка зробила значний внесок у перехідний період до відтворення правдивої історії нашого народу і розбудови незалежної української держави.

Безперечно, Юрій Юрійович був сином своєї епохи, позитивні і негативні наслідки якої в тій, чи іншій мірі відбивались на кожному з нас. Проте, будучи людиною з аналітичним розумом і не заангажованим на тривіальних догматах марксистсько-радянської епохи, він зберігав у собі мудрість нерідко іронічного ставлення до таких догматів, приховуючи за цією іронією неоднозначне ставлення до них. Мені, як його заступнику по науці, неодноразово доводилось відчувати цю його своєрідно-дипломатичну лінію поведінки при вирішенні тих чи інших наукових проблем. Зберігаючи повагу до престижної за його часів наукової проблематики, пов'язаної з дослідженням провідної ролі у суспільному розвитку робітничого класу та його партій, а також історії дружби українського і російського народів, він, разом з тим, залишався патріотом. Це особливо наочно проявлялось в останні роки його наукової та науково-організаційної діяльності, зокрема, у його прагненні до відтворення правди історичного процесу шляхом більш повного використання писемних джерел. У цьому плані мені пригадується такий характерний для нього факт. Коли в кінці 80-х років постало питання про створення в нашому Інституті Археографічної комісії з наукового вивчення і використання писемних джерел з історії України (до речі, саме за його ініціативи наш Інститут історії був перейменований в "Інститут історії України") Юрій Юрійович, не питаючи моєї згоди, висунув мою кандидатуру на посаду керівника цієї комісії. На висловлене мною невдоволення з цього приводу він, з властивою йому іронічною посмішкою відповів: "Ти ж мені постійно говориш про важливість і необхідність цієї роботи – ось тобі і карти в руки: бери і організовуй!" Так з його подачі мені довелося очолити Археографічну комісію НАН України, а потім і створений на її базі Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України. У цьому плані Юрія Юрійовича можна вважати одним з фундаторів нашого Інституту. Йому, як вченому і як педагогу-професору, була властива якась особлива харизматична здібність позитивно впливати на людей, з якими він спілкувався, і робити їх своїми прихильниками. Таких прикладів можна навести багато.

Дивлячись сьогодні на метаморфози окремих колишніх соратників і учнів Юрія Юрійовича, хочеться на закінчення коротких спогадів сказати такі слова: він був не флюгер, і не льодина, а просто мудра і чесна Людина!

Саме таким чесним, добропорядним, мудрим і життєрадісним Юрій Юрійович і залишиться назавжди у пам'яті всіх тих, хто його знав і з ним працював. Хай буде вічною добра пам'ять про нього!